

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-06-04
Besvaras senast
2025-06-11 kl. 12.00

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1229 Våldsutsattas möjlighet att bo kvar när hemmet är en bostadsrätt

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Den som utsätts för våld och andra övergrepp befinner sig i en utsatt situation som kan göra det svårt att ta över den gemensamma bostaden eller ta sig in på en ansträngd bostadsmarknad. Sådana svårigheter kan i förlängningen hindra den våldsutsatta personen från att lämna sin partner.

En person som har varit utsatt för brott i en nära relation kan med hänsyn till svårigheterna att ordna en ny bostad ha ett extra starkt behov av att vid en separation få behålla den lägenhet som varit parets gemensamma. Behovet kan ha sitt ursprung i den ekonomiskt utsatta situation personen befinner sig i. Önskemålet att få bo kvar kan också vara betingat av hänsyn till den våldsutsatta personens barn, som har behov av kontinuitet i hemförhållandena.

Personer som har levt i en relation präglad av våld och andra övergrepp är ofta även ekonomiskt utsatta. Den som är utsatt för våld kan exempelvis vara ekonomiskt beroende av den som utövar våld mot henne eller honom och sakna egna tillgångar. Våld och andra övergrepp kan medföra att den utsatta personen drabbas av fysisk eller psykisk ohälsa med sjukskrivning eller arbetslöshet som följd. Konsekvenserna av våldet kan därmed påverka personens möjlighet att återfå en ordnad ekonomisk tillvaro under lång tid efter relationen.

Ovanstående textstycken är hämtade från regeringens proposition 2023/24:112 Åtgärder för tryggare bostadsområden.

Förra året fattade riksdagen beslut om att underlätta för våldsutsatta kvinnor att kunna få bo kvar i sin bostad och att det är våldsutövaren som är den som ska flytta. Det var vi socialdemokrater som i regeringsställning tillsatte den utredning som ligger till grund för lagändringen, nämligen den av justitieminister Morgan Johansson (S) tillsatta utredningen Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor. I civilutskottet har vi socialdemokrater följt upp detta både i motioner och frågor till regeringen. Vi välkomnar att regeringen hörsammat detta och fortsatt det arbete vi startade. Det är bra att det finns en bred partipolitisk enighet om principen att det är den våldsutsatta kvinnan som ska kunna bo kvar och att det är den våldsutövande mannen som ska flytta – inte tvärtom.

Ovan nämnda lagändring gäller, som ministern vet, enbart kvinnor som bor i hyresrätt, då denna lagstiftning handlar om den hyresrättsliga regleringen. När nu detta är i hamn – och vi har åstadkommit en bred parlamentarisk och samhällelig samsyn om principen att den våldsutsatta kvinnan ska kunna bo kvar och att det är den våldsutövande mannen som ska flytta – gäller det att gå vidare med nästa steg. För självklart bör denna princip gälla alla våldsutsatta kvinnor och alla våldsutövande män – oavsett boendeform.

Justitieministern har också uttryckt sig i allmänna ordalag, i generella termer, om att våldsutsatta kvinnor ska kunna bo kvar i bostaden. I ett tidigare svar på en skriftlig fråga svarade justitieministern mig så här: "Laila Naraghi har frågat mig hur jag och regeringen avser att agera för att möjliggöra för våldsutsatta kvinnor att bo kvar i hemmet och för att se till att det är förövaren som måste flytta på sig. Mäns våld mot kvinnor ska bekämpas med full kraft. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor är en prioriterad fråga för regeringen och det inbegriper åtgärder för att hjälpa de kvinnor och barn som exponeras för våld. Här är möjligheten att bo kvar i en gemensam bostad en viktig del." Därefter skrev han ett stycke om utredningens förslag om förändrad hyresrättslig reglering.

Det är inte rimligt att en kvinna som blir utsatt för våld av en partner ska riskera att tvingas bryta upp från sin invanda miljö och lämna sitt hem. Det är justitieministerns egna ord i svaret på fråga 2022/23:483. Det är bra ord, men de kan ju inte enbart gälla våldsutsatta kvinnor i hyresrätt.

Justitieministern har heller inte varit den enda i regeringen som talat i allmänna ordalag om bostaden och hemmet och om våldsutsatta kvinnors möjlighet att vara kvar där, utan det har också jämställdhetsministern gjort. När hon talade om detta på en presskonferens tidigare under mandatperioden sa hon att vi måste ha ett regelverk som dels gör det möjligt att stoppa att hemmet används som en brottsplats, dels stärker brottsutsattas möjlighet att få behålla bostaden för egen del.

Hon talade alltså om hemmet och bostaden.

När jag och andra har lyssnat på regeringens stora ord och sett deras stolta miner – med rätta, då det är viktiga reformer – utgick vi ifrån att regeringens ambitioner och målsättningar gäller alla våldsutsatta kvinnor och att ytterligare steg därför kommer att tas, rimligtvis för bostadsrätter, så att våldsutövande män också kan vräkas från dem med hjälp av lagen och brottsoffret få bo kvar i

hemmet.

Förra året ställde jag också en interpellation på detta tema till justitieministern. I den efterföljande interpellationsdebatten sa justitieministern bland annat:

”När det gäller bostadsrätter håller jag med Laila Naraghi om att det finns likheter mellan det hyresrättsliga skyddet och skyddet för bostadsrätter. Jag är fullt medveten om att det är två olika bostadsformer.

Laila Naraghi nämnde reglerna om förverkande och att de regelverk som gäller för bostadsrätter liknar regelverken för hyresrätter. Sedan finns det väsentliga skillnader som man också måste ta med i beräkningen när det gäller äganderätsfrågor, belåningsfrågor, tvångsförsäljningsfrågor kopplade till Kronofogdemyndigheten och så vidare. Det är inte ett argument för att inte se närmare på frågorna, men det är ändå omständigheter som ska vara med eftersom det gör att frågan skiljer sig från det hyresrättsliga, kanske också vad gäller enkelheten att hitta lösningar.

Med detta sagt är jag beredd att fortsätta att diskutera dessa frågor. Precis som Laila Naraghi har jag som utgångspunkt att vi ska göra allt vi kan för att värna våldsutsatta kvinnor och för den delen också andra personer som är våldsutsatta i nära relationer. Bostaden är en helt central fråga i den ekvationen.

Jag är glad för att vi har genomfört hyresrättsliga förändringar och att vi är på gång när det gäller bodelningar. Vi ska givetvis fortsätta diskussionen också när det gäller andra boendeformer, framför allt bostadsrätter, där det finns likheter med det hyresrättsliga.”

Nästa steg skulle därför rimligtvis vara att tillsätta en utredning som ser över bostadsrättslagen och den reglering som gäller vräkning av bostadsrättsinnehavare. Också bostadsrättsinnehavare kan nämligen vräkas. En bostadsrätt kan förverkas i olika situationer, till exempel om man stör sina grannar, inte betalar sin avgift eller vanvårdar lägenheten. Här finns ett inte likadant men väl motsvarande regelverk som för hyresrätter för när en bostadsrätt är förverkad. Givetvis borde det därför gå att göra motsvarande tillägg eller ändring i bostadsrättslagen som i den hyresrättsliga regleringen för att stärka våldsutsattas möjlighet att behålla bostaden.

För inte kan det väl vara så att justitieministern och regeringen menar att lagen

ska skilja på hur allvarligt det är att en man utövar våld mot en kvinna i hemmet beroende på om hemmet är en hyresrätt eller en bostadsrätt? Nog måste samhällets och lagens principer om våld i hemmet gälla oavsett boendeform? Det torde åtminstone utredas, precis som vi socialdemokrater lät göra gällande den hyresrättsliga regleringen, när vi ledde regeringen.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga justitieminister Gunnar Strömmer:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att också den bostadsrättsliga lagstiftningen ska reformeras så att våldsutsatta kvinnor kan behålla bostaden, och att det är förövaren som ska flytta, likt hur den hyresrättsliga regleringen har reformerats?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch